

Luther üzenete a mai lutheránusoknak

Időpont: 1952. október 31. Reformáció emlékűnepe

Helyszín: Hatvan

Alapige: Gal 5,1-15

Annakokáért a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított, álljatok meg, és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgaságnak igájával.

Ímé, én Pál mondom néktek, hogy ha körülmetélkedtek, Krisztus néktek semmit sem használ.

Bizonyoságot teszek pedig ismét minden embernek, a ki körülmetélkedik, hogy köteles az egész törvényt megtartani.

Elszakadtatok Krisztustól, a kik a törvény által akartok megigazulni, a kegyelemből kiestetek.

Mert mi a Lélek által, hitből várjuk az igazság reménységét.

Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélkedés nem ér semmit, sem a körülmetélkedetlenség, hanem a szeretet által munkálkodó hit.

Jól futottatok; kicsoda gátolt meg titeket, hogy ne engedelmeskedjete az igazságnak?

Ez a hitetés nem attól van, a ki titeket hív.

Kis kovász az egész tésztát megkeleszti.

Bizodalmam van az Úrban ti hozzátok, hogy más értelemben nem lesztek; de a ki titeket megzavar, elveszi az ítéletet, bárki legyen.

Én pedig atyámfiak, ha még a körülmetélést hirdetem, miért üldöztetem mégis? Akkor eltöröltetett a kereszt botránya.

Bárcsak ki is metszetréte magukat, a kik titeket bujtogatnak.

Mert ti szabadságra hívatatok atyámfiak; csakhogy a szabadság ürügy ne legyen a testnek, sőt szeretettel szolgáljatok egymásnak.

Mert az egész törvény ez egy ígében teljesedik be: Szeresd felebarátodat, mint magadat.

Ha pedig egymást marjátok és faljátok, vigyázzatok, hogy egymást fel ne emésszétek.

Az Igének mindig van önmagában való tárgyilagos értelme, mondanivalójának súlyát azonban mindig befolyásolja az igehallgató állapota. Az Ige tárgyilagos értelme egyes üzeneteinek a hallgató állapota és szükséglete szerinti kihangsúlyozását az Igében munkálkodó Szentlélek végzi. Ezért halljuk mindig mainak a régi Igét s mindig nekünk szólónak a mindenkinek szólót.

A reformáció emlékűnnepére, október 31-re, arra a napra, amelyen egykor kiszögezte Luther a wittenbergi vártemplom ajtajára a reformációt megindító híres 95 tételét, az úgynevezett eisenachi perikoparendszer a felolvasott epistolai Igéket jelöli ki az igehirdetés alapjául. Ennek az Igének is megvan a maga tárgyilagos értelme: az, amiért Pál írta egykor a galatáknak. Megvan azonban ma a Szentlélek adta hangsúlya is s ezért van az, hogy amikor ma, reformáció emlékűnnepén hallgatjuk ezt az Igét, úgy érezzük, mintha nem Pál beszélne a galatákhoz, hanem Pál legnagyobb tanítványa, Luther szólna hozzánk. Nemcsak az üzenet tartalma teszi ezt. Mind Pál, mind Luther a kereszt, az evangélium, a kegyelem teológiájának hirdetője. Azon kívül, amit mond, az is olyan nagyon lutheri, ahogyan mondja. Mintha csak Luther hallanánk, olyan öntudatosan beszél: „*Én Pál mondom néktek*” stílusa ugyanolyan kemény, szinte gorombán igazmondó a híveihez /15. vers/ s ugyanolyan kíméletlen az ellenségeivel szemben /12. vers/. Mintha ebben a szakaszban nem a szelíd Pál apostol volna, hanem a nagyhangú s nagyöklű germán óriás, kinek kalapácsütésére megzendült a világ.

Halljuk meg hát, mit üzen Luther, a reformátor, reformáció emlékűnnepén a mai lutheránusoknak!

1. Emlékeztet a szabadító evangéliumra.

Pál is erre emlékezteti a galatákat. Így kezdi a fejezetet: „*Annakokáért a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított, álljatok meg, és ne kötelezzétek meg ismét magatokat szolgásnak igájával.*” /1. vers/. Emlékezteti őket arra, hogy az üdvöt kereső, de nem találó, a bűnből szabadulni akaró, de nem tudó, a törvény által összetört s erkölcsi kudarcai miatt kétségbeesett embernek hirdette Isten szabadító kegyelmét, amely megjelent Jézus Krisztusban. Ez az üdvözítő kegyelem megjelent minden embernek. Mindenkié lehet, aki hittel elfogadja.

Ez a reformációnak is a lényege. Ezt csinálta Luther is. A reformáció tehát nem egyházpolitikai lázadás. Az is, de ez csak következménye volt annak, hogy a pápa nem vállalta a kereszt botrányát, a kegyelemből hit által való üdvözülés igazságát.

A reformáció tehát nem kultúrforradalom, melyben a gondolkodás szabadsága akarta érvényesíteni eltaposott jogait. Az is, de ez csak következménye volt annak, hogy az igazságra éhes és szomjas lelkeket akkor a tekintély a maga csalhatatlannak hirdetett kész megoldásaival vagy elaltatta, vagy ledorongolta.

A reformáció nem nemzeti szabadságharc. Az is, de a nemzeti eszme és a reformáció összeöllekezése csak következménye volt annak, hogy az evangélium minél szélesebb körben való megismertetéséhez a reformáció szükségesnek tartotta az anyanyelv jogainak biztosítását is.

A reformáció theologiai forradalom volt. A második hitágazat forradalma, mely Jézus Krisztust, mint egyetlen közbenjárót Isten és a bűnös ember között, ismét jogaiba iktatta.

A reformáció ítéletet hirdetett az ember felett: az ember önmagában elveszett és elkárhozott. De ugyanakkor amnesztiát is hirdetett: Isten a halálos ítéletet Fiára vetette, nekünk pedig megkegyelmezett. Az ebbe vetett hit a megigazulás útja.

Ennek látod-e ma te is a reformációt? Vagy elvont tantétel számodra csupán a hit által való megigazulás és nem szabadító evangélium? Ezt ünnepled-e ma? Ezt kérdezi tőled reformáció emlékünnepe a reformátor.

2. Emlékeztet a bűneinkre.

Pál is erre emlékezteti a galatákat. Így folytatja a levelét: „*Ímé, én Pál mondom néktek, hogy ha körülmetélkedtek, Krisztus néktek semmit sem használ. Bizonyosságot teszek pedig ismét minden embernek, a ki körülmetélkedik, hogy köteles az egész törvényt megtartani. Elszakadtatok Krisztustól, a kik a törvény által akartok megigazulni, a kegyelemből kiestetek.*” /2-4. vers/. A galatákhoz ugyanis Pál távozása után zsidó keresztyének jöttek, akik azt hirdették, hogy Pál tévesen hirdette nekik az üdvösség útját. Aki üdvözülni akar, annak – szerintük – körül kell metélkedni, be kell tartani az egész mózesi törvényt. A galaták közül többeket megzavartak ezek az atyafiak s elkezdtek felvenni a zsidó életformákat. Pál keményen száll szembe ezzel a tanítással. Megmondja, hogy az érdem és a kegyelem összeférhetetlen. Akik tehát ki akarják érdemelni az üdvösséget, azoknak Krisztus semmit sem használ, azok a kegyelemből kiestek.

Vajon kitartottunk-e mi a kegyelem mellett s megmaradtunk-e a reformációban újra felragyogó kegyelemben? Nem könnyű ugyanis a kegyelemben megmaradni. Ó emberünknek ugyanis nem kell a kegyelem. Figyeljük meg, hogy néha még az is kellemetlenül érint, ha ajándékot kell elfogadnunk, a kegyelemkenyértől pedig egyenesen irtózunk. Az öreg szülőnek még a saját gyermekétől is csak végszükség esetén kell a kegyelemkenyér. Mi a magunk emberségéből akarunk megélni és üdvözülni is. Meg akarunk érte dolgozni. Fizetni akarunk érte. Ezért az ó ember vallása mindig a törvény, a jó cselekedetek, az érdemek vallása. Amint az ó emberrel holtunk napjáig kell küzdenünk, úgy ezzel a vallásával is. Akik sok kudarc és emésztő félelem után elfogadták hittel a kegyelmet, abban a veszedelemben forognak, hogy

visszalopakodik szívükbe a jó cselekedetek útján való üdvkeresés. Elfelejtik, hogy Isten elé nem vihetünk mást, csak a bűneinket és Krisztust, s egyszerre érdemmé lesz szemükben a hitük, meg az engedelmisségük. Pedig egy kis törvénykovász az egész kegyelmet megszünteti /9. vers/. Amit hozzáteszek a Krisztus érdeméhez, azt a Krisztus érdeméből veszem el, az szakadékot és köztem és Krisztus között. Észrevétlenül kiesünk a kegyelemből s ezzel beleesünk a kárhozatba.

Ez a mi felháborító nagy bűnünk. Ezen háborodik fel Pál és Luther is. Nem kell-e rajtam is felháborodnia?

3. Emlékeztet a kötelességeinkre.

A kegyelmet nem csak elfogadni, vagy visszautasítani lehet, hanem vissza is lehet vele élni. Erre emlékezteti Pál a galátákat, mikor ezeket írja: „...a szabadság ürügy ne legyen a testnek, sőt szeretettel szolgáljatok egymásnak. Mert az egész törvény ez egy ígében teljesedik be: Szeresd felebarátodat, mint magadat. Ha pedig egymást marjátok és faljátok, vigyázzatok, hogy egymást fel ne emészszték.” /13b-15. vers/. És erre utal akkor is, mikor a szeretet által munkálkodó hitről beszél nekik a 6. versben. Visszaél tehát a kegyellemmel az, aki a bűn palástjával használja, aki annál vakmerőbben vétkezik, minél többször kap bűneire bocsánatot s akinek kegyelmet elfogadó hite tétlen, gyümölcstelen hitté merevedik, mely nem munkálkodik szeretetben. Hogy hová sülyedhet a kegyelmet nyert ember – ha erre az útra téved –, mutatja a 15. vers, ahol Pál azt írja, hogy a galáták egymást marják falják, majdhogya fel nem emésztik egymást. Gyülekezetük nem a szentek közössége, hanem egy vadállatsereglet.

Aki kegyelmet kapott, annak élete többé nem a magáé, hanem azé, aki kegyelmével a halálból kiszabadította, meg azé, akinek a szabadító ura odaadja. A kegyelmet nyert bűnös élete a kegyelmes Istené és a felebaráté. Megszenteltebb és több szolgáló szeretettel teli életre kötelez tehát a nyert kegyelem.

Mi van a testem megzabolásával és a gyülekezet lutheri melegségével? Ezt kérdezi tőlem, mai lutheránustól ma a reformátor.

4. Emlékeztet a sorsunkra.

A kegyelem az emberi értelem számára mindig botrány. Ezt csak az nem érti, aki nem látja, hogy a kegyelem előzménye mindig ítélet. Csak bűnösnek jár a kegyelem. Az pedig, hogy Isten kegyelme helyettes elégtétel, mellyel Fiát adja helyettünk halálra, még nagyobb botrány. A keresztsorsa tehát a botrány, az üldözés. Ez volt Pál sorsa is. Erre emlékezteti olvasóit a 11. versben: „Én pedig atyámfiái, ha még a körülmetélést hirdetem, miért üldöztetem mégis? Akkor eltöröltetett a keresztsotránnya.” Ez volt Luther sorsa is. És ez volt a lutheránusok sorsa is. Templomainkat, iskoláinkat elvették, papjainkat, tanítóinkat elkergették, börtönbe zárták, gályarabságra hurcolták, híveink jogfosztottak lettek. Csak azután arra kell vigyáznunk, hogy amikor a mi életünkben következik be ez a sors, a saját bűneinkért való szenvedésre rá ne fogjuk, hogy ez pedig Krisztusért van. Az Isten kegyelméhez, Krisztus keresztségéhez való ragaszkodás miatt szenvedem-e azt, amit szenvednem kell? Ezt kérdezi reformáció emlékűnnepén tőlünk a sokat szenvedett reformátor.

5. Emlékeztet a reménységünkre.

Az üldözés, a vele járó kiszolgáltatottság érzése sokszor megtapossa és elhervasztja a remény virágait. A kegyelmet nyert és kegyelemben bennmaradt ember nem veszti el a reményét semmiféle nehéz küzdelemben sem. Ezért mondja Pál az 5. versben: „Mert mi a Lélek által, hitből várjuk az igazság reménységét.” A várakozás reménységéről és a reménység

várakozásáról beszél ebben a versben az apostol. Elsősorban az Isten előtt való megigazulás reménységéről beszél itt Pál, de ebben a reménységben elválaszthatatlanul együtt van a kegyelmet nyert ember szívében a reménység a saját üdvössége felől és a kereszttel való megigazulás vállalása, a kegyelmet hirdető egyháza felől. Ezzel a reménységgel nézett Pál és Luther az üdvösség kérdésére és az egyház jövőjére. Így nézek én is? Ezt kérdezi tőlünk a reformáció emlékűnépén a reformátor.

Reformáció emlékűnépén hatalmas szóval hív fel a reformáció emléke: „*Tartsd meg ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat.*”! (Jel 3,11). Vagy ahogyan Pál írja a galáciabelieknek: „*...a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított, álljatok meg...*” /1. vers/. El merjük-e mondani Lutherrel: „Itt állok, másképp nem tehetek...”?

Ámen